

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SØNDERJYDSK MAANEDSSKRIFT

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND
VED

CL. ESKILDSEN OG H. LAUSTEN-THOMSEN

INDHOLD:

1. *M. O. Røder og J. Raben*: Dybbøl Banke.
2. *P. Lauritsen*: A. D. Jørgensen.
3. 9. April 1940.

Nr. 12. 16. Aarg.

1. Juni 1940.

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

Banken for Brørup og Omegn

Aktieselskab

Kontortid 10—12 og 2—4

BRØRUP

Køb dansk Arbejde!

Sparekassen for Randers By og Omegn

Kontortid 10—1 og 3—5

„Telefon 3310 (4 Linier).“
Randers

*Støt de
sønderjydske Indsamlinger*

KURANSTALTEN
Gl. Skovridergaard
TLF 514 515
V. STARCKE
OVERLÆGE
ÅBEN HELE ÅRET
SILKEBORG
FORLÅNG
PROSPEKT

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717

KØBENHAVN

Det danske Gødnings-Kompagni A/S

København

Nykøbing F., Odense, Aalborg, Struer, Vejle, Aarhus, Esbjerg, Sønderborg

Ældste og største
Gødningsforretning
i Danmark.

Eneste Fabrikant
af Superfosfat
her i Landet.

Salgskontor for Danmark for

A/S Dansk Svovlsyre- & Superphosphat-Fabrik

Aktieselskabet

Nordiske Kabel- og Traadfabriker

København F.

KABELVÆRK . TRAADVÆRK . VALSEVÆRK

Spare- og Laanekassen

i Aarhus.

St. Torv 6. Aarhus. Telf. 101.

Kontortid: 10—1 og 2¹/₂—5¹/₂.

Graasten Bank A/S

Kontortid 9—12 & 2—5

Lørdag 9—1

GRAASTEN

Spare- & Laanekassen
for Kolding By og Omegn

Stiftet 1856

Reservefond ca. 1¹/₂ Million

Sparekassen
for Haderslev Bys Omegn

Kontortid:

9—12, 2—4. Lørdag 9—1.

HADERSLEV

Andelsselskabet

Odense

Eksportslagteri

ODENSE

Smith & Co. A/S

Cykler og Cykledele

en gros

ODENSE

Reserveret

„B“.

A/S

Jyllands Papir-Værk

Aarhus

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

DYBBØL BANKE

SAMLET OVERSIGT OVER DYBBØL FREDNINGERNE

Udsigt fra Dybbøl Strand mod Sydkysten af Als.

K. Gemzøe fot.

Hvad Banken derimod komplet mangler er Skov — der findes saaledes vist ikke eet eneste Bøgetræ paa den — muligvis i sin Tid ryddet af militære Hensyn. Det er væsentligst denne Skovløshed, vi kan takke for de ideligt vekslende, skønne Landskabsbilleder og pragtfulde Udsigter, man overalt har for Øje: fra Flagmasten Sønderborg By med Als jævnt hævende sig i Baggrunden, Indløbet til Als Sund, Kegnæs og Angel, og mellem dem den vide Østersø, hvor Himmel og Hav mødes.

Fra Skanse 3 ser man over Vemmingbund Broager Land, over hvilket Flensborg Fjord hist og her blinker frem, Broager By med dens tvende Kirkespir, og i det fjerne Flensborgs Taarne og Tinder.

Ejendommeligt er vel nok Udsigten fra Kongeskansens høje Brystværn: Flensborg Landevejs skønne Elnehvælving, der ved Bøffelkobbøl passerer Graven ved den alfar Vej, Avnbjerg, hvor den prøjsiske Overkommando iagttog Stormen den 18. April, Stenderup og Graasten Skove, der begrænser Udsigten mod Vest, Lunden, der skjuler Dybbøl Kirke, Flensborg og Aabenraa Fjorde, Sundet, der bugter sig mellem Sundeved og Als, Arnkilsøre med dets bitre Minde fra Overgangen til Als, den 29. Juni 1864, med Udsigten mod Nord i det fjerne lukket af Højderne paa Løjt Land og ved Nørborg, samt megen, megen mere landskabelig Skønhed.

Det var Dybbøl Bankes Beliggenhed og Form, der betingede dens militære Værdi: en Udfaldsport mod en Fjende, der rykkede frem

Skanse II, Blokhushfundament og Korp. Nellemanns Mindesten.

K. Gemzøe fot.

mod Nord, forholdsvis let at forsvare, naar Talen var om Fortidens glatløbede, korrækkende Skyts.

De første Skanser, der anlagdes paa Dybbøl Banke, var ikke danske, det var de tyske Forbundstroppers, anlagt i 1849, sløjfet samme Aar.

Efter Treaarskrigen blev der bevilget ca. 200,000 Rigsdaler, for hvilke der byggedes 10, 3 helt smaa og 7 noget større Feltværker, der ikke var beregnet paa at modstaa en regelmæssig Belejring. De nummeredes, begyndende med Nr. 1 ved Vemmingbund til Nr. 10 ved Als Sund, og var kun delvis færdige, da Krigen udbrød i 1864.

Under Belejringen blev de fleste af Skanserne skudt sønder og sammen. Det faar man et levende Indtryk af, naar man betragter de Fotografier af Skanserne, der hænger paa Musæet paa Sønderborg Slot. De blev efter Prins Friederich Karls Ordre optaget Dagen efter Stormen. Umiddelbart derefter blev de cementstøbte Ammunitionsmagasiner, der fandtes i syv af Skanserne, sprængt i Luften. Brudstykker af dem ses endnu adskillige Steder i Terrænet. Selve Skanserne blev efterhaanden sløjfet.

I 1865 begyndte Prøjserne Anlægget af 13 permanente Forter omkring Sønderborg, saavel paa Sundeveds som paa Alssiden. Af disse ligger tre i det Terræn, vi i Almindelighed forstaaer ved Dybbølstillingen, omtrent der, hvor den danske Krigsstyrelse havde foreslaaet Anlægget af tre permanente Forter, som ikke blev bevilget. —

Kongeskansen.

K. Gemzøe fot.

Den prøjsiske Skanse XI ligger der, hvor den lille aabne Skanse 3 laa.

Skanse IX omslutter Skanserne 5 og 6.

Den tyske Skanse IX er bygget over den danske Skanse 9.

I 1883 kom Prøjserne til Erkendelse af, at Fæstningen Sønderborg havde mistet sin militære Værdi, den blev nedlagt, Skanserne desarmerede og Skanseterrænet solgt til de omboende Landmænd, der udlagde dem til Græsning for deres Kreaturer. Over de danske Skanser, der ikke var dækket af de prøjsiske, gik Ploven og groede Kornet. Enkelte Steder stak Rester af de sprængte Ammunitionsmagasiner frem over Jordoverfladen.

Saa kom Genforeningen.

I den Skanse, der dækker Resterne af de tappert forsvarede danske Skanser 5 og 6, var det, at Kong Christian, den 11. Juli 1920, modtog Sønderjydernes Hyldest; der var det, deres Ordfører, Amtmanden i Tønder, Grev Schack, holdt sin skønne og varmt følte Tale, med Tilsagnet om at „vi vil være Dig gode og trofaste Under-saatter, Kong Christian“.

Paa et Møde i Sønderborg, der senere blev afholdt til Drøftelse af en Festlighed, der skulde finde Sted i denne Skanse, blev første Gang Navnet „Kongeskansen“ knyttet til den. Dette Navn staaer paa Stentavlen, der ligger paa en Travers i Midten af Skansen, der

Udsigt over Skanse III med det tyske Monument i Baggrunden.

K. Gemzøe fot.

hvor Kongen, de kongelige Personer og Følget stod under Genforeningshøjtideligheden.

Hidtil havde Skanseterrænet kun været tilgængeligt med de forskellige Ejeres særlige Tilladelse.

Det var ikke tilfredsstillende.

Der rejste sig i Folket en Stemning for at faa dette Forhold ændret. En Komité blev nedsat og der indkom godt 222,000 Kroner.

Terrænet, hvor Skanserne 1—3 og 5—9 havde ligget, blev købt for en Gennemsnitspris, beregnet efter 2,000 Kroner pr. Tønde Land. Skanse 10, der var paa tyske Hænder, var ikke til Salg. Den blev dog senere erhvervet af Sønderborg Kommune, der nu (1940) ejer den. Dens Indlemmelse kan forventes.

Hvad angaar Skanse 4, i hvilket det store tyske Monument, rejst 1872, staar, da ejedes denne med nærmeste Omgivelser af den prøjsiske Stat og blev følgelig i 1920 automatisk dansk Statsejendom.

To Gange har den danske Stat ladet Monumentet restaurere, første Gang faa Aar efter Genforeningen, da Tidens Tand haardt havde medtaget de Sandsten, af hvilke det var bygget, anden Gang i 1939, da det blev rensat og oppudset.

En lignende Restaurering blev det tilsvarende Monument ved Arnkil Genstand for.

Ved Landevejen, omtrent ud for Hotel Dybbøl Banke, blev i 1936 Monumentet for de Nordiske Frivillige rejst.

Flensborg Landevej udfor den store Krigergrav.

K. Gemzøe fot.

Men det, der paa Dybbøl Banke først og fremmest stemmer Sindet til Alvor og Eftertanke, er dog den Omstændighed, at „Grav ved Grav i Marken staar“. Intet Steds føles denne Stemning dybere og Sindet mere bevægende, end ved den store Krigergrav, hvor Prøjserne, Side om Side med egne Faldne, gravlagde 334 „tapfere Dänen“, henved en Tredjedel af de Faldne den 18. April. At Indskriften paa de tre Gravminder er paa Tysk, skyldes jo den Omstændighed, at det var Prøjserne, der efter Erobringen af Terrænet gravlagde de Faldne.

Skulde faldne danske Soldater jordes paa Dybbøl Banke, da kunde ingen Plads vælges med større Omtanke og Skønsomhed, overfor tapre, faldne Modstandere, end den Prøjserne udviste ved at vælge denne skønne, stemningsfyldte Plet til deres sidste Hvilested. —

De 9 Skansers Terræn blev omgivet med Staaltraadshegn, Ammunitionsmagasiner og Blokhusfundamenter blev udgravet og en Forbindelsesvej anlagt fra Vemmingbund til Skanse 9 ved Aabenraa Landevej. Alle Skansernes Ildlinie blev kendetegnet ved Cementsten, saa Omridset af deres Indre ligger klart for Dagen. Vejvisere og Oversigtsplaner blev sat op, hvor det var nødvendigt, og i hver Skanse, paa en Cementsokkel, en Plan over Skansen.

Den 18. April 1924, paa 60 Aars Dagen for Stormen paa Skanserne, overdrog Skansekomiteen Terrænet som Nationalpark til Staten, repræsenteret i Kongeskansen ved Statsminister Stauning.

Mindestenen over Oberst H. G. Lasson.

K. Gemzøe fot.

Ved denne Højtidelighed afslørede den før omtalte Sten i Skansen. Indskriften er saalydende:

GENFORENINGEN
TIL MINDE
BLEV DYBBØL SKANSER
ERHVERVEDE VED EN
LANDSINDSAMLING
OG I AARET 1924
DEN 18. APRIL
OVERDRAGNE DEN
DANSKE STAT SOM
NATIONALPARK
DENNE STEN STAAR I
KONGESKANSER HVOR
KONG CHRISTIAN DEN TIENDE
I AARET 1920 DEN 11. JULI
MODTOG DE TROFASTE
DANSKE DER VENDTE
TILBAGE TIL
FÆDRELANDET

Omtrent samtidigt med at Arbejdet paa Erhvervelsen af Skanseterrænet begyndte, fremstod Tanken om en Fredning, hel eller delvis, af selve Dybbøl Banke. Baade historiske og æstetiske Hensyn

Udsigt fra Skanse IX mod Dybbølesten og Forterrænet.

K. Gemzøe fot.

talte for det. Historisk: ingen Begrundelse er nødvendig, naar Talen er om Danmarks Thermopylæ. Ingen Dansk vilde uden at rødme kunne tænke sig Dybbøl Banke, hvor „Grav ved Grav i Marken staar“, som Villaer eller Fabrikskvarter.

Æstetisk: faa Landskaber her i Landet er vel saa naturskønne som denne Banke, med „Dal og Bakke fagre“, med de levende Hegn og den skønneste Udsigt over Vandet til Als, Broagerland og Angel, og ud over Østersøen, hvor Himmel og Hav mødes...

Medens det var det danske Folk, der tilvejebragte Midlerne til Køb af Skanseterrænet, var det det offentlige, der udredede de Beløb, der udkrævedes til Fredningen af en Del af Dybbøl Banke. Fredning af hele Banken vilde være blevet alt for kostbar. Man indskrænkede sig derfor til at frede den Del af Banken, der ligger vesten for en Linie, der fra Flensborg Landevej, omtrent fra Gaarden Dybbøl Langbro, gaar imod Sydøst til Stranden ved Indløbet til Als Sund. Mod Nord begrænses Arealet af Flensborg Landevej, mod Vest af Skanseterrænet, mod Syd af Vemmingbund. Baade historisk, som Valpladsen for 8. Brigades heroiske Kamp den 18. April 1864, og som den naturskønneste Del af Banken, laa det nær at frede dette Terræn. Dertil kom, at netop dette Terræn henlaa i samme Tilstand som i 1864.

Efter lange og trange Forhandlinger mellem Fredningsmyndighederne og Grundejerne naaedes det tilsigtede Resultat.

Udsigt fra Skanse III mod Broagerland.

K. Gemzoe fot.

Alt i alt androg de Beløb, der godtgjordes Ejerne for de Servitutter, der paalagdes deres Ejendomme, 158.980 Kroner. Heraf udredede Statskassen 105.986,67 Kroner, Sønderborg Amts Repartitionsfond 48.286,66 Kroner og Sønderborg Købstads Kommune 4.706,67 Kroner.

Da Flensborg Landevej i 1939 skulde udvides af Hensyn til Anlæggelse af en Gang og Cyclesti, var det nødvendigt at fjerne et Hus, der tilhørte Sønderborg Amts Vejvæsen. Dette Hus, der laa paa Vejens Sydside, mellem Monumentet for de nordiske Frivillige og Krigergravene, spærrede for en af de skønneste Udsigter fra Landevejen og Kongeskansen, over Bankens Sydskraaning og Vemmingbund, mod Broagerland og Angel.

Man benyttede denne Lejlighed til at tage Spørgsmaalet op om Fredning af et Areal, saaledes at denne Udsigt kunde bevares.

Det drejede sig om et Stykke Jord nord for Landevejen, begrænset mod Vest af Stien, der fører ind til Kongeskansens Syd vold, mod Øst af en Linie fra Kongeskansens Sydøsthjørne til det nordligste Punkt af Skanse 3, følgende denne mod Syd. Syd for Landevejen begrænses Arealet mod Vest af en Linje, der i Fortsættelse af den nævnte Sti gaar i sydvestlig Retning. Mod Syd begrænses det af en Linje, der ligger ca. 450 Meter fra Landevejen.

I Erstatning til Grundejerne betales der 3.600 Kroner, der udrededes med $\frac{2}{3}$ af Staten og $\frac{1}{3}$ af Sønderborg Amtsfond.

Udsigt fra Kongeskansen mod Nord udover Alssund.

K. Gemzøe fot.

Foruden Nationalparken og det ved Kendelse fredede Terræn, kan „Nordre Brohoved“ og Skanse 10, der begge ejes af Sønderborg Kommune, betragtes som fredet.

„Dybbølstenen“, der ligger paa Bankens østlige Skraaning, og som er en af Danmarks største Vandreblokke, blev i den tyske Tid af Ejeren solgt til et Stenhuggerfirma for 80 Mark. Interesserede Kredse foranledigede, at Landraaden i Sønderborg paa Kredsens Vegne erhvervede den med nærmeste Omgivelser. Et lille Anlæg omkring Stenen, der blev fredet, indhegnedes.

Iøvrigt henvises til vedføjede Kort og Fredningskendelse i Danmarks Naturfredningsforenings Aarsskrift 1939/40, Side 117.

Sønderborg, Februar 1940.

I foranstaaende Redegørelse gives for første Gang en samlet Oversigt over de Fredninger, der indtil nu er iværksat paa Dybbøl Banke. Et Spørgsmaal af meget stor Betydning er imidlertid, hvorledes de til forskellig Tid fredede Omraader kan arronderes og benyttes som en Mindepark for den Aar for Aar voksende Strøm af Besøgende.

I Foraaret 1939 er denne Tanke om en saadan samlet Plan for Dybbøl Omraadernes fremtidige Behandling taget op til Undersøgelse af den sønderjydske Arkitekt *Dan Fink*, Havearkitekt *C. Th. Sørensen* og Billedhugger *Jens Lund* i Forening. Denne Undersøgelse er resulteret i Udarbejdelse af

Et af de gamle Ammunitionsmagasiner i Skanse VIII.

K. Gemzøe fot.

en Plan til Udlæggelse af de fredede Omraader som en landskabelig Helhed, Sikring mod Bebyggelse paa uegnede Steder, Anlæg af Forbindelsesstier m. v. samt de frie Arealers fremtidige landbrugsmæssige Anvendelse og Administration.

Forslaget vil gennem Danmarks Naturfredningsforening blive forelagt Statsministeriet, og man haaber, det maa blive muligt at tilrettelægge det økonomiske Grundlag saaledes, at Planerne vil kunne realiseres inden den 15. Juni 1945 — 25 Aars Dagen for Genforeningen.

Red.

Dybbøl Mølle set fra Flagpladsen.

S. W. fot.

Udsigt fra Broager over Vemmingbund.

S. W. fot.

Krigergrave ved Broager Kirke.

S. W. fot.

Landevejen fra Dybbøl til Broager.

S. W. fot.

*Afhandlingen om „Dybbøl Banke“ er Særtryk af „Danmarks
Naturfredningsforenings“ Aarsskrift.*

R E T T E L S E R :

Side 204, 3 Linie staar: »Skanse IX omslutter Skanser-
ne 5 og 6«, skal hedde: *Skanse X omslutter Skan-
serne 5 og 6*«.

Side 213: Billedets Underskrift: »Krigergrave ved Bro-
ager Kirke«, skal hedde: »*Broager Kirke med Minde-
højen for Sognets Faldne i Verdenskrigen 1914—18*«.

Side 213: Billedets Underskrift: »Landevejen fra Dyb-
bøl til Broager«, skal hedde: »*Landevejen fra Smøl
til Broager*«.

Sønderjydsk Maanedskrift.

*Efter Anmodning fra Bibliotekskredse omlægges
Sdj. Maanedsskrifts Aargange saaledes, at de frem-
tidigt følger Kalenderaarene. 16. Bind fortsæt-
ter derfor Aaret 1940 ud og vil komme til at om-
fatte 18 Numre.*

A. D. Jørgensen

*Ved 100 Aarsdagen for
hans Fødsel 11. 6. 1940.*

Mel.: Der er et Land.

Han fødtes midt i Sønderjyllands Sommer,
hvor Slottet ses ved Søens blanke Spejl,
mens under Skovens Bryn tilsyne kommer
en Svaneflok med hvide Vingers Sejl.
Lydløse som hans Barnehjertes Tanker
de muntre Smaafisk gennem Vandet gaar,
i sorgløs Leg og Lykke Drengen vanker
og Borgens Spir i Solen gyldent staar.

Da bryder Hornets Klang de stille Drømme
som Toner fra en fjern og svunden Tid,
i Dalen stiger Livets stærke Strømme,
og Kampsignaler kalder frem til Strid.
Højt bruser Søen op om Danmarks Rige,
og Hovslag lyder under Vaabengny,
mod Himlen løftes Dannebroges Flige,
en Konge gæster Drengens Barndomsby.

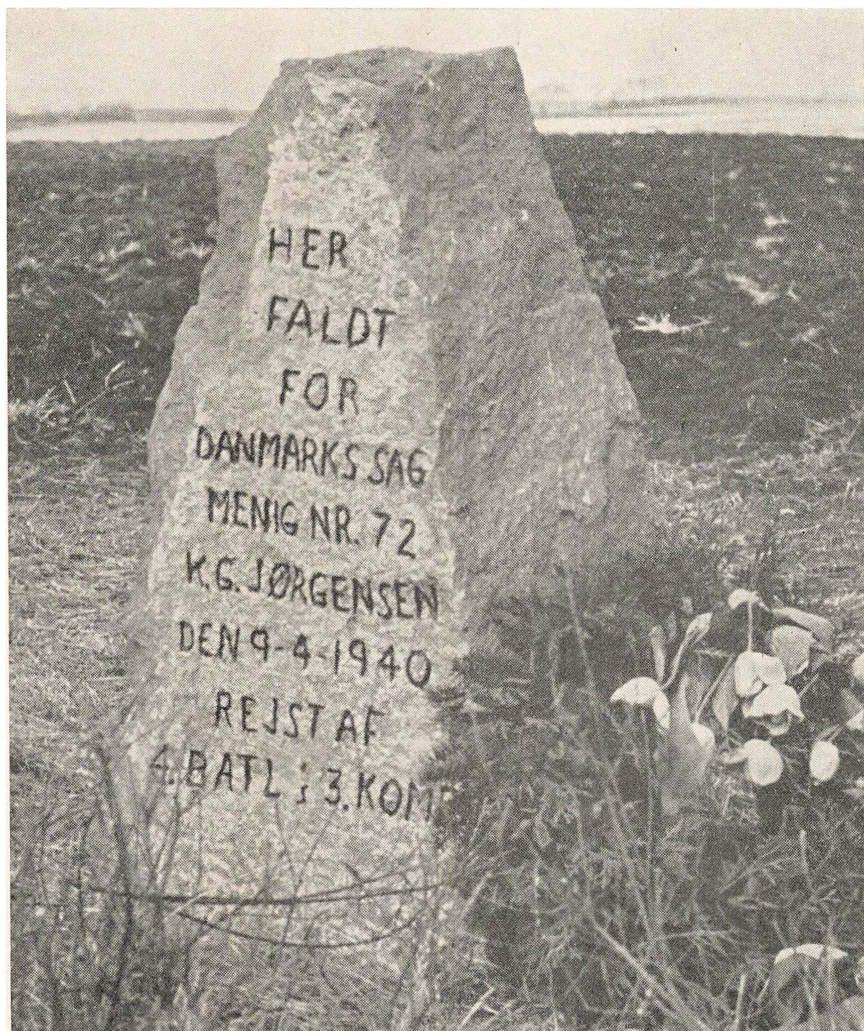
I Sindets Løndom taler Blodets Stemmer,
paa dansk og tysk der kæmpes i hans Bryst,
men gennem Striden dybt hans Sjæl fornemmer,
at kun mod Danmark gror hans Ungdomslyst.
Og med en Lidenskab, der aldrig trættes,
han modnes til at elske dette Land,
dets Folk og Sprog, den Fremtid, som forjættes;
men haardt det rantes, da han stod som Mand.

Med Folkesjælens Dødsangst i sit Hjerte
han følte Livets Kald bag Skæbnens Haand,
og lutret under Fædrelandets Smerte
han vies ind af selve Sagas Aand.
Med Myndighed han tolker Folkets Minder,
og nye Syner i hans Granskning bor,
han spreder Taagen, som vort Øje blinder,
en Sandhedsfakkel flammer i hans Spor.

Herold og Høvding staar han sommerfrodig
med Tro paa Folkets Kraft fra tusind Aar,
vort Grænselands Profet, der viser modig
vor egen Brødes Od bag Slægtens Saar.
I Livets Sommer rank og stærk han segner,
da er hans Gerning djærv og mandig gjort,
den Vejen frem mod Tidens Fylde tegner
og aabner Danmark Gensynslædens Port.

P. Lauritsen.

9. April 1940.

*Stenene minder
om danske Dreng,
der trofast og modigt
døde for Danmark.*

*Minderne taler,
myndigt os maner
til trofast og modigt
at leve for Danmark.*

KRIGSMINISTERIET meddeler:

I trofast Pligtopfyldelse er nedennævnte danske Soldater faldne under Begivenhederne den 9. April 1940.

Løjtnant af Reserven *V. Godtfredsen* ved Jydske Flyverafdeling. — Faldet ved Værløse.

Sekondløjtnant *G. F. Brodersen*, ved Jydske Flyverafdeling. — Faldet ved Værløse.

Sergent *C. H. Vous*, Kædeby, ved 16. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Hokkerup.

Kornet *F. Vesterby*, Aalborg, ved 2. Regiments Kanonkompagni. — Faldet ved Haderslev.

780 *N. M. Schmidt*, Hoddeskov pr. Mølby, ved 3. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Haderslev.

327 *B. C. Poulsen*, Middelfart, ved 4. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Bjergskov ved Søgaard.

410 *F. P. K. Nielsen*, Fruens Bøge, ved 4. Bataillons 2. Kompagni. — Faldet ved Sdr. Hostrup.

731 *P. J. Andersen*, Skovsby pr. Skalbjerger, ved 4. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Bredevad.

724 *P. Søgaard*, Odense, ved 4. Bataillons 4. Kompagni. — Faldet ved Bredevad.

72 *C. G. Jørgensen*, Søllested pr. Glamsbjerg, ved 4. Bataillons 3. Kompagni. — Faldet ved Lundloftbjerg.

108 *O. Hansen*, Bøgeskov pr. Videbæk, ved 2. Regiments Kanonkompagni. — Faldet ved Haderslev.

305 *H. Hansen*, Kerteminde, ved 2. Regiments Kanonkompagni. — Faldet ved Haderslev.

584 *J. Jørgensen*, Valby, ved 2. Fodfolkspionerbataillons Afværgekompani. — Faldet ved Kværns.

Samme Dag døde i Padborg for vort Land de tre Overgendarmer: *A. S. Albertsen, Johs. P. Birk og Anders A. Hansen.*

A/S DANSK FOLKE FORSIKRINGS ANSTALT
Otto Mønsteds Plads 11, København

A/s Neumann & Zimmermann

Kanalvej

Lyngby

Den gensidige Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15

København V.

Sørgemagasinet A/s

Telefoner: Central 428 og Palæ 3328
Kongens Nytorv 21. København K.

Adda

Korsetterne virker slankende,
sitter eminent og er behagelige i Brug.

Hotel
ALSSUND
SØNDERBORG

Telefon 70 og 352

vis a vis Slot - Park - Strand

Dux Fyldepenneværksted

Niels Hemmingsensgade 22.
Tlf. Palæ 7072

Fyldepenne reparerer!

lige gyldig i hvilken Stand, kan den reparerer og faa sin Værdi igen. Den gamle Pen moderniseres til **Vacuum Fylder**, Revnede Guldpenne loddes. Deres eget Navn graveres i Fyldepennen Kr. 0,75. Fagmandens fineste Specialmaskiner.
Provinsekspeditioner omgaende.

Hjemmebagte Kager og Brød tillavet af de bedste Produkter og med den rigtige Fylde og Smag faar De i:

HJEMMEBAGERIET

Industribyen - Strandvej 106
(De gule Skilte) Tlf. Hellerup 595
Manon Martens.

Sønderborg Pølser

sendes overalt.

S a n d w i c h

Strandvej 149
Telf. Hellerup 1590
KØBENHAVN

Reserveret

„1850“

Dansk

Typograf - Forbund

Historisk Samfund for Sønderjylland

udgiver „Sønderjyske Aarbøger“ III. Række, og „Sønderjysk Maanedsskrift“.

Bestyrelsen er f. T. Amtslæge Dr. *Lausten-Thomsen*, Tønder (Formand), Adjunkt, Dr. phil. *Karl N. Bock*, Haderslev (Sekretær), Amtslæge Dr. *Michelsen*, Aabenraa (Kasserer), Sparekassedirektør *Nis Nissen*, Nørborg, Seminarielærer *Cl. Eskildsen*, Tønder, Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødding, Landsarkivar *Frode Gribsvad*, Aabenraa, Museumsdirektør Dr. phil. *Mackeprang*, København, Pastor *H. F. Petersen*, Flensborg og som Æresmedlem Frimenighedspræst *Thade Petersen*, Haderslev.

Formand, Sekretær og Kasserer danner Forretningsudvalg.

Redaktionsudvalg for „Sønderjyske Aarbøger“ består af *Lausten-Thomsen*, *Hans Lund* og *Karl N. Bock*.

Lausten-Thomsen og *Cl. Eskildsen* danner Redaktionsudvalg for „Sønderjysk Maanedsskrift“.

Medlemsbidraget er 5 Kroner aarlig eller mindst 100 Kr. én Gang for alle. Medlemmerne modtager „Sønderjyske Aarbøger“ gratis. „Sønderjysk Maanedsskrift“ bestilles hos Posten og koster 1 Kr. 65 Øre fjerdingaarligt. I Boghandelen eller bestilt hos *Cl. Eskildsen* koster det 1,50 Øre. Indmeldelser i Historisk Samfund modtages af alle Bestyrelsesmedlemmer.

Opkrævningen af Medlemsbidraget sker ved Tilsendelsen af 1. Halvbind af Aarbøgerne.

Ældre Aargange af „Sønderjyske Aarbøger“ kan, for saa vidt de haves, faas mod Betaling af tilsvarende Medlemsbidrag : 5 Kr. for en hel Aargang, 2 Kr. 50 Øre for et Halvbind + Porto.

Ogsaa *Festskriftet til H. P. Hanssen* faas for 5 Kr. + Porto, saa vidt Oplaget rækker.

Husholdningsseminariet

Ankerhus - Sorø

uddanner Husholdnings- og Skolekøkkenlærerinder, afholder 5 Mdr.s Kursus for unge Piger fra Maj og Novbr. - Plan sendes. *Magdalene Lauridsen.*

Haslev Gymnasium - *Kostskole for Dreng*

Eksamensret til Mellemskole-, Real- og Studentereksamen. Alle Oplysninger ved Henvendelse til

Peter Kæstel, Rektor. Haslev.

Odense Fagskole - Tilskærerskole

Aarskursus for Faglærerinder - Tegne- og Tilskærerkursus for Direktreicer og Syersker. - Sy- og Tilskærerkursus til privat Brug. - Kostskole og Hjem. - Skriv efter Plan.

Nathalie Hansen, Langelinie 29. Tlf. 2145
Statsanerkendt Grundlagt 1910 Besøgt af 8400 Elever.

Indregistreret Varemærke

Aktieselskabet
Herman A. Kähler
Keramisk Værksted

NÆSTVED

Eriksen & Christensen

Aktieselskab.

Korn og Foderstoffer

Esbjerg.

A/S FAKSE KALKBRUD

Frederiksholms Kanal 16

Telefon Central 9123

JORDBRUGSKALK

97 pCt. kulsur Kalk i Varen, som den leveres - ca. 100 pCt. passerer 1 mm Sigte

Aktieselskabet

Dampmøllen Victoria

Odense.

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

Byens bedste Spisested.

Charlottenlund Travbane

Løbedage i Juni den: 19 - 23 - 26 - 30

Totalisator — Musik — Restauration

Dansk Andels Ægexport.

Åxelborg. Vesterbrogade 4 a.

Telf. 2126 — 11126. København V.

Forlang altid nylagte Æg stemplet med D. A. Æ. - Mærke.

Ladelund Landbrugs- og Mælkeriskole-

Brørup St.

5 Mdrs. Landbrugskursus Nov.-Marts
9 — do. Novbr.-Juli
8 — Mælkerikursus Sept.-April
Uddannelse af Kontrolassistentter.
J. C. Overgaard.

Silkeborg Husholdningsskole

Statsanerkendt m. Barneplejeafd. Moderne Skole, smukt beliggende. Alm. og elektr. Køkken, Centralvarme, Bad. 5 Mdrs. Kursus beg. 4. Maj. Maanedskursus i Barnepleje alene afholdes i April. Progr. sendes. SYNNØVE LUND

Vordingborg Husmoderskole

Nyt Kursus begynder 4. Maj og 4. Novbr. — Barneplejeafdeling. — Elektrisk og alm. Køkken. — Kjølesyning.

Valborg Olsen. Telefon 275.

Snoghøj Gymnastikhøjskole Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.
5 — Vinterskole.
Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Gymnastikhøjskolen.

(Fra 1. April 1927 anerkendt og optaget paa Højskoleloven).

Plan med Oplysninger om Skolearbejdet og om Understøttelse gennem Amterne eller Elevforeningen „O. D.“ ved

NIELS BUKH,
Ollerup.

Hvide Lærredsgummisko

Carl J. Ulrich & Søn

Aktieselskab

Haslev - Telefon 600

BAMBA'S

Smør og Kaffe

Sønderjyds Teglindustri

Nordre Fasanvej 127 - København N.
Telf. C. 4520 - Tage 1700 - Tage 1717

Facadesten, flammede Sten, Tagsten, Drænrør
Alle Bygningsartikler

De Forenede Teglværker ved Aarhus. Aktieselskab
Tlf. 644. Kontor: Parkalle 15, Aarhus. Tlf. 6444.
Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten

Paasch & Larsen, Petersen
Aktieselskab

HORSENS Telefoner: 207 — 807 — 808

Foreslaa Deres Nabo at abonnere paa
„Sønderjyds Maanedsskrift“
Kr. 6.00 aarlig.

Skal man til og fra

Sønderjylland

benytter man

Sydfynske Jernbaner

Pindstrup Mosebrug

SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK

Telefon Pindstrup { 13
18

Graasten Teglværk

GRAASTEN

Støt dansk Industri

H. A. GRUBERTS SØNNER

Aktieselskab

Metalvarefabrik

Frankrigsgade 40

København S.

P. A. KRUUSE

cand. pharm. — ODENSE

Fabrik: Kochsgade 29

Butik og Kontor: Flakhaven 1

Telefon 227

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjyds Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

H. Rasmussen & Co.

Aktieselskab.

Frederiksgade 37-39. Telf 59.

Odense.

Jernstøberier

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)

(Grundlagt 1887),

KOLDING

Leveringer under Statsfrøkon-
trollens selvvirkende Kontrol.
Antager Frøavlere.

Rio Radiatorer

Ribe Centralvarme-
Kømfurer

Ribe Centralvarme-Kamin

Ribe Kakkelovne

Ribe Kaminer

A/S Ribe Jernstøberi

Ribe Telf. 261 (2 Linjer)
Grundlagt 1848

Ja-men

Jrmas

Kaffe

smager bedst

Frøkontoret
og alle andre Handelsfor-
retninger i Ribe, Odense, Ålborg,
Århus, København.